

Leninismen och biblioteksarbete

(3 juli 1924)¹

Kamrater, låt mig först av allt framföra min välkomsthälsning till er kongress, den första sovjetkongressen för biblioteksarbetare. Denna kongress har sammankallats av Glavpolitprosvet,² och har en speciell innebörd för vårt land. Som alla som har läst Lenins anmärkningar i detta ämne vet, är våra bibliotekarier inte tjänstemän som sysslar med böcker, utan de är istället, de måste vara, kulturella kämpar, Röda armé-soldater som kämpar för en socialistisk kultur. En sådan kongress för den socialistiska kulturens trupper välkomnar jag av hela mitt hjärta! [*Applåder.*]

Kamrater, jag har knappt hunnit börja men har redan använt ordet ”kultur” två eller tre gånger. Exakt vad är då kultur? Kultur är den totala summan av all kunskap och färdigheter som mänskligheten har samlat på sig under hela sin tidigare historia. Kunskap *för* färdigheter! Kunskap om allt som omger oss, så att vi kan förändra allt som omger oss – förändra det i mänsklighetens intresse. Det finns naturligtvis helt andra definitioner av vetenskap och kultur – idealistiska, abstrakta, högtravande, helt igenom felaktiga, knutna till de ”eviga sanningarna” och annat sådant struntprat. Vi förkastar allt detta. Vi godtar den konkreta, historiska, materialistiska definition som marxism-leninismen lär oss. Kulturen är en kombination av den historiska mänsklighetens kunskap och färdigheter, mänskligheten som består av nationer och klasser. Kunskapen utvecklas ur människans aktivitet, ur hennes kamp mot naturkrafterna. Kunskapen har till uppgift att förbättra denna aktivitet, sprida hur man ska kämpa mot varje hinder, och öka mänsklighetens makt.

Om vi analyserar kulturens betydelse på detta sätt så har vi lättare att förstå leninismens betydelse. Ty även leninismen är kunskap och färdigheter – men inte heller den kunskap för kunskapens egen skull utan kunskap för färdigheter. I denna, men inte bara denna mening, utgör leninismen en produkt och fulländning av människans hela tidigare kultur. Leninismen är kunskapen och förmågan att inrikta kulturen, det vill säga den kunskap och de färdigheter som samlats ihop under de tidigare århundradena, i de arbetande massornas intresse. Däri ligger leninismens väsen.

Människan har gjort stora landvinningar på många områden. Om det inte vore så skulle vi inte ens kunna tala om kommunismen. Den mest grundläggande av dessa landvinningar är att ha uppnått tekniker – återigen kunskap och färdigheter – som är anpassade till den direkta kampen mot naturkrafterna, att underkasta dem under människan. Ur denna tekniska bas växte det fram klasser, staten, lagar, vetenskap, konst, filosofi, osv, osv – en hel hierarki av metodologiska kunskaper och färdigheter. Många av dessa områden och metoder inom kulturen är användbara för människan i så måtto som de underkastar naturen under henne. Men det finns viss kunskap och vissa färdigheter – och inte så få – som bara är till nytta för den utsugande klassen, med andra ord har det uttalade syftet att understöda utsugningen, försköna den, dölja och maskera den – och som följaktligen måste förkastas när människan utvecklas vidare. Som jag redan har sagt så förkastar vi i synnerhet den idealistiska, högtravande, halvt religiösa tolkning av kulturen som också uppstår ur klassmakten och har till funktion att dölja det faktum att de egendomsägande klasserna har monopol på kulturen, och att den först och främst finns till för deras nöje.

1 Tal till den första allryska fackföreningskongressen för bibliotekarier. Ur *Pravda*, 10 juli 1924.

2 **Glavpolitprosvet** var en förkortning för *Glavnij Politiko-Prosvetitel'ni Komitet*, huvudavdelningen för politisk skolning, som hade bildats 1920. Den ledde den kommunistiska skolningen av vuxna, och framförallt kampen mot analfabetism. Under revolutionens första år gav den stöd åt sovjetiska skolor, klubbar, bibliotek och så kallade läsestugor (se senare not). I juli 1930 gick den upp i folkundervisningskommisariatets ”sektor för massarbete”. Under hela Glavpolitprosvets existens hette dess ordförande N K Krupskaja.

Leninismen har en djärvt revolutionär och på samma gång helt igenom affärsmässig syn på kultur: ur kulturens enorma förråd lär den arbetarklassen att plocka det som är allra viktigast för dess sociala frigörelse idag och för att bygga upp samhället längs nya linjer. Leninismen är kunskapen hur man bygger och utvecklar samhället och hur man orienterar sig rätt i en viss historisk situation, så att man på ett riktigt och skickligt och så djupgående sätt som möjligt kan påverka sin egen miljö, samhällslivet, i den proletära revolutionens intressen i de kapitalistiska länderna, och det socialistiska uppbyggets intressen här.

Sådan är leninismens innersta väsen. Den som vill bli mer än bara en sovjetisk statstjänsteman, och istället en medveten kulturarbetare som med böcker, artiklar och tidningar tränger in allt djupare i massornas sinnen, på samma sätt som en gruvarbetare med sin hacka tränger in allt djupare i lagren av kol, så måste varje lärare, varje arbetarkorrespondent, var och en som utrotar analfabetismen, varje bibliotekarie förstå detta väsen och förverkliga det i sig själv.

I samband härmed måste det sägas att allt arbete som genomförs på det ekonomiska området och inom utbildningen, oavsett hur ofullständigt det än må vara, kan och måste vara en del av den leninistiska metoden att orientera sig utifrån de givna förhållandena och påverka dessa förhållanden. I vår stat sitter arbetarklassen vid makten med stöd av medvetna och tänkande element bland våra miljontals bönder, och här är den grundläggande frågan hur man ska använda alla kulturella framsteg för att höja massornas materiella och kulturella nivå. Vårt land utgör idag en statligt organiserad leninism. Det är ett genomförande av det första enorma experimentet i sitt slag – inte i förtäckta ordalag, inte underjordiskt som vi tvingades kämpa på vår tid, och inte med hjälp av revolutionära partier som kämpar om makten, såsom fallet idag är i de kapitalistiska länderna – utan genom att den statliga organisationen tillämpar den marxist-leninistiska metoden att använda alla kulturella framsteg i syfte att återuppbbygga samhället på socialistisk grundval.

När vi skapade vår stat under Vladimir Iljitjs ledning och med hjälp av våra ansträngningar, när vi skapade den i grov form – först då insåg vi egentligen för första gången hur mycket vi ligger efter, hur lite kultur vi har. Och de mest grundläggande problemen stod framför oss i sin konkreta väldiga omfattning.

Man kan fråga sig – och jag fick nyligen denna fråga – hur det går att förklara att det kommunistiska partiet sitter vid makten i vårt kulturellt efterblivna land, medan det i kulturellt högstående länder som till exempel England fortfarande är mycket svagt. Jag besvarade denna fråga uttömmande i en annan rapport.³ Här nämner jag bara de viktigaste punkterna. Vid en ytlig, hastig blick på detta problem kan man få intrycket att kommunismen på något sätt står i direkt motsatt förhållande till landets kulturella nivå, alltså att kommunismen är svagare ju högre den kulturella nivån och vice versa. Om denna slutsats vore riktig, så skulle det givetvis utgöra en kommunismens dödsdom, eftersom den alltid har stått i oförsonlig motsättning till tolstojanernas och alla andra förnekanden av kulturen. Dess öde är direkt knutet till kulturens öde. ”Denna fråga plågar oss”, sa en lärare till mig, och det går att förstå psykologin hos en intellektuell som gradvis, tveksamt och med tvivel närmar sig kommunismen, och som besväras av frågan om förhållandet mellan kommunismen och kulturen. Men även här, kamrater, ger leninismen, som är en teoretisk generalisering av och praktisk metod för just denna kommunism, oss nyckeln till en förståelse av denna motsättning.

Varför tog vi kommunister makten tidigare i Ryssland? På grund av att vi hade en svagare fiende – borgarklassen. På vilket sätt var den svag? Den var inte lika rik och kultiverad som den engelska borgarklassen, som förfogar över enorma tillgångar, både pengar och kultur, och även stor erfarenhet av att ta itu med massorna och underkasta dem politiskt. Som erfarenheterna har visat gjorde det att

3 Syftar på Trotskijs tal vid medicin- och veterinärarbetarnas femte allryska kongress 21 juni 1924, under rubriken ”Vilket skede befinner vi oss i?”

de kunde bromsa uppvaknandet för proletariatets politiska självbestämmande. Om vi under en period visade oss vara mer framsynta, starka och intelligenta än arbetarpartierna i de utvecklade länderna – och det kan vi säga utan att skryta – så berodde det inte bara på vår rent ryska läggning, utan på världens alla arbetares erfarenheter, såsom de har utkristalliserats i den marxistiska teorin, i leninismens teori och praktik. Men varför var vi de enda som gav form åt denna teori och använde den i handling? Därför att vi inte var hypnotiserade av en mäktig borgerlig kultur. Däri låg vår revolutionära fördel.

Vår borgarklass var en så bedrövlig historisk epigon⁴ att allt som var stort och viktigt inom alla klasser under de senaste årtiondena drogs till arbetarna istället för till borgarklassen. Tjernijsjevskij stod inte med borgarklassen utan med bönderna och arbetarklassen, i så måtto som den skilde sig från bönderna. Hos oss ledde en mycket stor man som hade skapats av en ny sorts historia – Lenin – inte de småborgerliga jakobinerna, som han hade gjort om han hade fötts i 1700-talets Frankrike, utan det revolutionära proletariatet. Tack vare vår borgarklass' historiskt efterblivna, eländiga karaktär fick arbetarklassens förtrupp ett avsevärt oberoende och tapperhet, ett betydande spelrum. Men när vi tack vare detta kom först till makten och betraktade arvet som tsarismen och den besegrade borgarklassen hade lämnat till oss, då visade det sig att detta arv var minst sagt magert. Vi visste naturligtvis redan tidigare, innan revolutionen, att vårt land var underutvecklat, men vi insåg de praktiska resultaten av detta först efter maktövertagandet, efter Oktober.

Och hur står det i detta avseende till i Europa? Där kommer det att bli ojämförligt mycket svårare för proletariatet att komma till makten, ty fienden är starkare. Men när det verkligen kommer till makten kommer det att ha ojämförligt mycket lättare att bygga socialismen, ty det kommer att få ett mycket större arv. Mer kultur, en mer utvecklad teknologi – detta kommer till sist och slutligen att ha sin inverkan. Om vi kom till makten tidigare än det engelska proletariatet så betyder det inte i sig själv att vi kommer att uppnå en fullständig socialism, och än mindre kommunism, före dem. Nej: tack vare säregenheterna hos vår historiska utveckling så har vi gått före alla andra länders arbetarklasser. Men å andra sidan ställs vi nu inför vår kulturella efterblivenhet och tvingas gå sakta framåt, en liten bit i taget.

När kommer det engelska proletariatet att gripa den verkliga makten, inte på det sätt som MacDonalds mensjevikiska regering har gripit den, utan en proletariatets diktatur?⁵ Det är svårt att förutsäga, kanske om fem eller tio år. Nå, hur lång tid kommer vi att behöva för att göra hela befolkningen läskunnig och förse den med böcker och tidningar? I unionens europeiska del är betydligt mer än halva den vuxna befolkningen analfabeter, omkring 57%. Jag läste nyligen att 20%, alltså en femtedel, av den vuxna befolkningen i Moskva är analfabeter. Vi kommer att lägga detta på minnet! Just nu äger Kominterns femte kongress rum just här i Moskva – och vi är mycket stolta över det.⁶ Världens bästa kämpar har kommit till oss för att lära sig – och det finns mycket att lära i

4 Ungefär "falsk lärjunge" - öa.

5 **Ramsay MacDonald** (1866-1937) var pacifistisk socialist under Första världskriget. Blev premiärminister i den första brittiska Labour-regeringen 1924. Han gick mot den brittiska generalstrejken 1926. Under sin andra period som premiärminister (1929-31) hoppade han av Labour-partiet för att bilda en "nationell enhets"-regering tillsammans med Tories (1931-35).

6 **Komintern** (eller Kommunistiska internationalen) organiserades som revolutionär efterföljare till Andra internationalen. Trots inbördeskriget i Sovjetunionen och landets osäkra läge höll den under de första åren kongress en gång om året – den första 1919, den andra 1920, den tredje 1921, den fjärde 1922. Trotskij betraktade teserna från Kominterns första fyra kongresser som hörnstenar i Vänsteroppositionens och senare Fjärde internationalens program. Kominterns femte kongress genomfördes 1924, när Stalins apparat redan hade tagit makten. Den sjätte kongressen ägde inte rum förrän 1928, och den sjunde inte förrän 1935. Trotskij kallade den sjunde kongressen för Kominterns "likvideringskongress", och det blev faktiskt den sista innan Stalin upplöste Komintern 1943, som en gest mot sina imperialistiska allierade.

Lenins skola! – men gå längs en gata i Moskva och se fem personer gå förbi, så kommer ni att säga till er själva: i genomsnitt är en av dem analfabet. Sådan är vår revolution med alla sina motsättningar!

Vi kan beskriva det på ett åskådligt sätt så här: det europeiska proletariatet har kulturen stadigt under sina fötter – låt oss kalla det stabil asfalt. Men de som äger gatorna i Europa är borgarklassen, som ritar en linje på asfalten (borgerlig legalitet!) och säger: ni kan gå här men inte där. Och den del ni inte kan gå på är nittio eller nittionio gånger större än den del ni kan gå på. Ni kan inte göra någonting. Borgarklassen har makten, den är enväldig. Dessutom är arbetarklassens fötter ganska hårt bundna i de kapitalistiska länderna (polis, domstolar, fängelser), så att den inte ska korsa dem förbjudna linjen. Så den har asfalt under fötterna, men fötterna är bundna och vägen är avstängd.

I den meningen är vi fria. Hos oss ligger makten i händerna på arbetarklassen. Det finns inga åtgärder som vi inte skulle våga att vidta i arbetarnas intresse, vare sig på ekonomins eller kulturens område. Vi vågar allt. Vi har inga chefer. Vi kämpar bara mot underutveckling och otillräckliga resurser. Våra fötter är fria och inte bundna, ingen ritar en linje på vägen framför oss, men vi har inte asfalt under fötterna utan en landsbygdsväg som genomkorsas av klyftor och pölar. Det är helt klart att vår resa inte kommer att bli så trevlig de första åren. Vi måste arbeta mycket ihärdigt. Och under tiden, förstår ni, kommer till och med det engelska proletariatet att ha befriat sina fötter. När det väl har störtat borgarklassen så ligger vägen vidöppen framför det. Och under fötterna har det asfalt. Om ungefär 15-20 år – denna siffra är givetvis bara ett exempel – kommer därför detta engelska proletariat, vars konservatism vi idag med rätta ofta klandrar, att leda oss under uppbygget av socialismen. Vi kommer naturligtvis inte att ta illa upp av det. Gör er plikt, vägled oss, vi har väntat länge på det, tillsammans med er ska vi segra! [*Skratt och applåder*]

Kamrater, jag talar inte om detta för att göra er och mig själv modfällda inför de enorma uppgifter som ligger framför oss, utan för att på ett leninistiskt sätt förklara motsättningarna mellan vad vi har uppnått politiskt och våra nuvarande kulturella och ekonomiska möjligheter. När man förstår dessa motsättningar så kan man hitta ett sätt att röja undan dem. Vi ska komma ihåg att för leninismen är kunskap alltid den kortaste vägen för att ställa saker till rätta.

Hela tiden, vid varje steg, kommer vi att hitta motsättningar mellan våra paroller och våra verkliga möjligheter. Men lösningen är inte att förkasta parollerna, det vill säga vända ryggen åt de viktiga problem som oktoberrevolutionen har skapat, utan att systematiskt, envist och outtröttligt öka våra ekonomiska och kulturella resurser. På det kulturella området tvingar vår fattigdom oss att inta en ytterst affärsmässig, ekonomisk, återhållsam, nästan spartansk hållning: sparsamhet, noggrant urval, effektivitet.

Först och främst gäller detta tidningar och böcker. Ta exempelvis Gosizdat's jubileumsutställning. När jag besökte den, kunde jag fullständigt uppriktigt säga: här har vi något som är värt att hylla, vi har gjort stora framsteg på fem år! Om man tar en bok från 1918, så verkar innehållet ofta vara på en höft, slarvigt skriven, tryckt lite hursomhelst på grått papper, med massor av tryckfel, inte inbunden och inte häftad, osv. Ta sedan som jämförelse på måfå en av dagens böcker. Den har en mer omsorgsfull utformning, omslaget är mer tilltalande, helt och hållet litograferad och inte maskinskriven (kanske redan detta är en lyx!). Då verkar vi ha gjort stora framsteg. Men vi kan ändå säga att detta bara är övningar och skalträning, inte som en riktig melodi på det instrument som bokutgivningen utgör. Och vi hoppas att Gosizdat själva inser det. Upplagorna är fortfarande obetydliga i jämförelse med vad landet behöver. Vi har fortfarande inte lyckats välja ut de böcker som är definitivt och absolut nödvändiga för oss. Vi måste hålla kvar vid vår huvudinriktning, att inte ge ut så många titlar utan istället ett stort antal exemplar av det minsta antal titlar som är absolut nödvändiga för de läsare vi har i åtanke. Antingen måste vi börja trycka dessa titlar, eller också välja ut dem bland de

som redan har givits ut. Att göra detta urval är en enorm uppgift som bara kan genomföras tillsammans, genom att lita till erfarenheterna från skolor, kurser och bibliotek, genom att rätta till och förbättra de titlar som finns tillgängliga, genom att kräva sådana förbättringar och tillägg... Upp-
lagen på de grundläggande böckerna, det vill säga de böcker som är speciellt nödvändiga i arbetarnas och böndernas republik, måste ligga i storleksordningen 100.000, 500.000, 1 miljon eller ännu större. Antalet exemplar kommer att vara den bästa måttstocken på framgångarna för vårt kulturella arbete.

Om jag inte missminner mig, så trycker vi idag allt som allt bara 3 miljoner tidningsexemplar. Det är ett helt otillräckligt antal, både med tanke på våra enorma problem och till och med landets aktuella behov. Här skulle ett statligt, centraliserat synsätt som grundar sig på verksamheten i alla regioner kunna vara till stor hjälp, för att på ett riktigt sätt välja ut och sprida de böcker och tidningar som är oumbärliga för arbetarna. Under detta arbete får vi inte för ett ögonblick glömma de egenskaper som den stora massan av våra läsare har: de har ännu inte kunskaper och färdigheter när det gäller läsning, de känner inte till vilka böcker de ska läsa och har inte förmågan att hitta dem. Och eftersom våra läsare inte kan hitta böckerna, så måste böckerna hitta läsarna. Det är bibliotekariens uppgift! Under detta upplysningsarbete kommer vi under lång tid framåt att vara tvungna att tillhandahålla tidningar, ty vi kommer inte att kunna bortse från behovet av politisk skolning, eftersom vi är omgivna av kapitalistiska länder och den proletära revolutionen fortfarande helt och hållet ligger i framtiden. I den nuvarande situationen, under den aktuella kulturella situationen, med de tillgängliga resurserna, är tidningen dessutom det mest allsidiga verktyget för att upplysa, och det verktyg som når flest människor.

Kring tidningen kan och måste vi bygga upp ett helt system av kulturell och politisk information och utbildningsverksamhet. Vi får inte betrakta tidningen som bara ett organ som berättar ditt och datt för oss, utan som arbetarnas utbildningsverktyg, som ett vapen för kunskap och färdigheter, som ett direkt, dagligt, praktiskt uttryck för leninismen på den politiska och ekonomiska skolningens område. Våra tidningar strävar efter bli detta, men de kommer att ta lång tid innan de är det. De måste bli det, och kan bara bli det genom att lita till tiotusentals, och så småningom hundratusentals bibliotek, "läsestugor"⁷ och andra kulturella och undervisningsceller överallt, som inte bara förstår en tidning som kommer uppifrån, utan också kan sätta press på den underifrån. Det är en mycket stor och viktig uppgift. Men för att kunna genomföra den måste vi tillhandahålla tidningar som verkligen är ett vapen för veckans eller kanske (inom en nära framtid) den dagliga verksamheten, som är ett verktyg för att samordna våra utbildningsansträngningar.

Låt oss analysera frågan närmare. De som nu träder i förgrunden på kulturens och undervisningens område – jag talar här om landsbygden – är läsaren i stugorna. Om det finns en tidning mitt i stugan, så bör det finnas en politisk karta på väggen. Utan den är tidningen ingen tidning.

För en tid sedan propagerade jag för geopolitiska kartor, men hittills utan någon större framgång. Kanske denna kongress kommer att stöda mitt initiativ i denna riktning, [*Applåder.*] Kamrater, tidningen är inte bara till för bonden utan även för arbetaren som blir blind när geografiska termer bara bli namn för honom, när han inte känner till och inte kan tänka sig hur stora Frankrike, England, Amerika och Tyskland är och var de ligger. Det är klart att vi kan uppmuntra byns ungdomskommunisterna eller möten på landsbygden att sjunga *Internationalen* och skicka en hälsning till Kominterns femte kongress. Det gör vi på ett storartat sätt, nästan automatiskt. [*Skratt.*] Men kam-

7 "Läsestugorna" stod i centrum för det politiska, skolande och kulturella arbetet i de sovjetiska byarna på 1920-talet. De utvecklades ur de "folkhem" som liberalerna hade inrättat under tsarismen. Stugorna stöddes finansiellt av sovjetregeringen, och stod under Glavpolitprosvets ledning. Varje stuga innehöll ett bibliotek och där hölls föreläsningar, kurser och kulturföreläsningar. 1922 fick de som var ansvariga för stugorna beteckningen *izbatj*. Stugorna fungerade främst som vapen i kampen mot analfabetismen.

rater, de arbetare och bönder som skickar hälsningar måste så långt det är möjligt konkret kunna föreställa sig vad Komintern är, från vilka länder den kommer, var dessa länder är belägna – om än bara lite, med ögonen. När de läser eller hör en nyhetsrapport måste de kunna göra sig en bild av vilken levande del av vår planet den handlar om. Om om bibliotekarien eller *izbatj* (när nu detta förunderliga ord har börjat användas så kan vi inte annat än acceptera det och skriva in det i våra ordböcker) varje dag, eller kanske en gång i veckan, medan de läser eller tolkar en tidning i läsestugan, om de pekar på kartan medan de förklarar ett telegram, så kommer de med enbart denna handling att göra en verklig kulturgärning, ty när åhöraren har tittat på kartan så kommer han att hålla rapporten i minnet på ett helt annat, rejälare och säkrare sätt. För i en läsares personliga utveckling är det helt epokgörande när han börjar kunna göra sig en klar bild av vad England är – detta, kommer han att säga, är en ö som är åtskild från Europa – och de politiska och handelsförhållandena i England som avgör hennes ställning i världen kommer genast att bli klarare för honom. Men jag ber om ursäkt, jag behöver inte förklara för er hur man använder geografi, men jag måste säga att det kanske är värt mödan att upprepa det för en del av våra institutioner. [*Skratt.*] Här behöver vi påtryckningar och ännu mer påtryckningar. Men jag vill inte bli missförstådd. Jag vill inte på något sätt lägga hela ansvaret på Gosizdat. Gosizdat och alla de övriga förlagen drivs på självfinansierad basis – deras utgivning äger rum under vissa villkor, och de måste ge ut sådant som det är efterfrågan på. Här spelar kundens uttryckliga vilja en avgörande roll, och kunden är biblioteken och läsesalarna.

Man kan mycket väl avvisa dussintals böcker som med olika ord, men ändå på ett ganska slarvigt sätt säger en och samma sak. Vi har ett okänt antal sådana slarviga böcker om dagens tema. Strängt taget kan vi helt och hållet förkasta dem till förmån för geografikartor, eftersom de hängs upp på väggen, kommer att hänga kvar där och lära ut saker i månader, kanske årtal. Inför denna rapport gjorde jag till exempel förfrågningar för att se om det fanns ett referensverk för tidningar, en referensbok som kan hjälpa en att ta reda på saker om en tidning. Uppenbarligen existerar inget sådant. Jag vet inte om ni diskuterade detta under kongressen eller ej, men frågan förtjänar att uppmärksammas.

Jag fick en imponerande samling tidskrifter där det fanns artiklar om hur man använder tidningar. En del av dem var mycket användbara för personer som håller på med denna sortens arbete. Men de var inte riktigt vad jag hade tänkt mig, för de innehöll övergripande metodologisk information, medan jag hade tänkt mig en praktisk referensbok som kunde läggas på bordet under kartan i "läsestugan" eller på biblioteket, på samma bord där tidningarna ligger kunde man lägga en almanacka som ger klara och tydliga geografiska, ekonomiska, statistiska och andra uppgifter, som alla läsare kan tillägna sig – men det finns ingen sådan referensbok. Vad tyder det på? Det, kamrater bibliotekarier, tyder på att ni fortfarande inte har organiserat läsarnas tryck underifrån mot författarna och förläggarna.

Kamrater, staten och dess ledare, kommunistpartiet, har på egen hand tagit hand om vårt utbildningsarbete. Skulle det kunna vara på annat sätt? Under revolutionens och den proletära diktaturens förhållanden skulle varje avsteg från de arbetande massornas monopol över utbildningen bli ödesdiger. [*Applåder.*] I en tid då borgarklassen, som förfogar över hela världens kolossala resurser, skoningslöst avskedar varenda kommunistisk lärare, så vore vi, ledarna för världens enda arbetarstat, omringade av fiender som vi är, vi vore fullständigt blinda eller galna om vi skulle öppna dörrarna till arbete inom undervisningsväsendet för företrädare med en borgerlig syn på världen. Vi kommer att stärka vårt monopol på undervisningens område fullkomligt och ovillkorligt ända till den dag då arbetarklassen och bönderna, tillsammans med sin ledare kommunistpartiet, uppgår i en socialistisk gemenskap som en del av den internationella sovjetrepubliken – vilket inte kommer att ske imorgon utan i övermorgon eller dagen därpå. Och fram tills dess måste monopolet över makten och under-

visningen (vilken är maktens ideologiska grund) tillhöra arbetarstaten och dess representanter, kommunistpartiet. [*Applåder.*]

Men samtidigt är vi, kamrater, tillräckligt sansade politiker för att inse och veta att ett monopol över utbildningen har sina avigsidor, sina negativa sidor och faror. I fel omgivning kan ett monopol över utbildningen ge upphov till byråkrati och formalism. Vilka är symptomen på byråkratism? Form utan innehåll. Vilken är faran? Att livet kommer att vända sig bort och söka sig andra vägar. Hur undviker vi faran för byråkratism? Med hjälp av ett organiserat och ständigt levande tryck från de som vill ha utbildning, det vill säga underifrån. Och det kan vara bibliotekariens eller ”stugföreståndarens” roll. I det stora hela är de lägre kulturarbetarnas roll avgörande. Här uppifrån propagerar vi för geografikartor, men lämnar inte ut några. Varför? Därför att ingen frågar efter dem. Men om ropen ljuder underifrån, från tusen, tvåusen, tretusen bibliotek och läsestugor: ”Ge oss kartor!” - då kommer Gosizdat att lämna ut dem [*applåder*] och till ett passande pris.

Detta gäller även böcker. Är alla de böcker som vi publicerar lika nödvändiga och outhärliga som bröd? Jag har redan talat om det: bara en tiondel av dem är absolut nödvändiga. Varför är det så? Därför att vårt förlagsarbete till stor del fortsätter i samma gamla tröga spår, i enlighet med gamla intressen, gammal vana, de gamla läsarna, och vi berör knappast massan av moderna läsare. Utifrån vår ofullständiga statistik verkar det återigen som om biblioteken för varje läskunnig bonde (om jag misstar mig så får de som vet bättre rätta mig) har – nästan tre fjärdedels bok – tre fjärdedels bok i biblioteken för varje läskunnig bonde!

[*Här anger protokollet att N K Krupskaja inflikar: ”Mindre än det.” Trotskij svarar:*]

I så fall ber jag om ursäkt för min överoptimistiska statistik. Det är helt uppenbart, att det under sådana omständigheter i sig själv vore en stor kulturell seger att av tio böcker, där nio är mer eller mindre användbara – kanske mindre än mer – att av dessa välja den bästa och mest nödvändiga och ge ut den i tio gånger större upplaga. Varför? Därför att tio böcker som är mer eller mindre lika varandra eller bara utgör rätt oväsentliga åsiktsskillnader kommer att läsas eller bläddras igenom av en och samma läsare. Den sortens litteratur kommer denna läsare att, om jag så får säga, proppa i sig. Men om vi istället för dessa tio böcker ger ut en enda, men i tio gånger större upplaga, då kommer den att nå läsare som är verkligt läshungriga och verkligen törstar efter kunskap.

Men också i denna fråga följer döden på livet, som man brukar säga. Det är mycket svårt att lyfta sig själv i håret ur denna tröga förlagsverksamhet. Att lyssna på massorna, lyssna på hur de tänker, vad de vill, att förstå allt detta och mentalt hoppa över alla de som på ett byråkratiskt sätt tänker åt massorna men inte lyssnar på dem – för det krävs Lenins huvud. Nu har ni möjlighet att läsa allt som Lenin skrev. Jag råder er – det är mycket användbart! - att speciellt uppmärksamma de delar i böckerna där han lyssnade på massorna, på vad de ville, vad de behövde – inte bara vad de ville utan vad de ännu inte hade blivit undervisade att vilja... Förmågan att med ett unikt sinne kunna lyssna på allting är en gåva som folk får bara en gång per århundrade. Men med hjälp av en stor, vitt förgrenad, flexibel och levande apparat som på ett aktivt sätt kommer att betjäna massornas materiella och andliga behov, kan man höra massorna på ett organiserat och kollektivt sätt. Och den biblioteksarbetare som bara tar som sin uppgift att ansvara för bokhyllor är inte biblioteksarbetare i ett socialistiskt land. Han måste kunna lyssna på sina läsares önskemål och föra vidare vad han har hört till högre organ – för att sätta tryck på författare och förläggare. Det är den nya sovjetiska socialistiska biblioteksarbetarens viktigaste uppgift. [*Applåder.*]

Det finns naturligtvis en hel mängd andra problem som hänger ihop med dem vi har nämnt. Den grundläggande motsättningen i vår situation är följande: makten befinner sig i arbetarnas händer, men arbetarna befinner sig fortfarande långt från att ha lagt sig till med en grundläggande kultur.

Det växer fram motsättningar ur detta förhållande. Hos oss har vi fullständig jämlikhet mellan män och kvinnor. Men för att en kvinna verkligen ska få de möjligheter som en man har redan under vår nuvarande fattigdom, så måste hon vara jämbördig med männen i fråga om läskunnighet. Hos oss är alltså ”kvinnofrågan” först och främst en fråga om att bekämpa analfabetismen bland kvinnor. På grund av den låga kulturella nivån stannar många påbud kvar på pappret. Finns det förtryck i vårt land? Ja, i allra högsta grad. Var beror det på? Det beror inte på att vi har en situation där en klass befinner sig i ledarställning, utan på kulturell svaghet, analfabetism, en känsla av försvarslöshet som har sina rötter i en oförmåga att granska saker och ting, läsa vitt och brett, klaga och rådfråga rätt källor. Och här har vi återigen en av läsestugornas och bibliotekens grundläggande uppgifter i byarna, nämligen att föra en skoningslös kamp mot denna känsla av försvarslöshet. Man kan och måste framföra klagomål till bibliotekarien.

Jag hittade ett intressant citat av Vladimir Iljitj om detta: han föreslog att det skulle införas kontor för klagomål i biblioteken. Vid ett första påseende kan detta se ut som en paradox och malplacerat, men även här har han förstått de arbetande massornas psykologi. För de personer bland arbetarna och bönderna som är vakna nog att dras till ett bibliotek är biblioteket en källa till något högre – både kunskap och rättvisa. Bygg ett kontor för klagomål i biblioteken, skapa en omgivning där varje bonde, man som kvinna – och först och främst de som är rädda för de sovjetiska tjänstemännen – känner att de kan fråga bibliotekarien, ”izbatjen”, utan att känna att de blir svikna eller lurade. Bibliotekarien ska kunna ge dem råd, skriva till tidningar, offentliggöra deras klagomål och försvara dem. Om man dödar känslan av försvarslöshet i en person så dödar man i samma slag förtrycket, och det säger sig självt att förtryck är oförenligt med den regim vi håller på att bygga men fortfarande är långt ifrån att ha fullbordat.

I sitt arbete kommer bibliotekarien att dra till sig byns bästa krafter, han kommer att lita till dem och utöva sitt inflytande genom dem. I samband härmed skulle jag speciellt vilja be bibliotekarierna att ägna särskild uppmärksamhet åt de soldater ur Röda armén som har demobiliserats. På landsbygden skulle de kunna bli representanter för ett kollektiverat jordbruk och ombud för det kulturella arbetet, om det bara finns en samlingspunkt för dem. För närvarande genomgår vår landsbygd mycket komplicerade och djupgående processer av oerhörd ekonomisk och kulturell betydelse. Det pågår en uppskiktning, och inom kort kommer det att finnas ett skikt av kulaker⁸ på landsbygden. Och vi måste klart inse att varenda framträdande bondeaktivist, var och en som är läskunnig, som vet vad sovjetmakten innebär och kan förstå lagen, som har lyssnat på lektioner i agronomi eller har varit på en jordbruksutställning – varje sådan bonde kan bli det ena av två saker: antingen en representant för den sovjetiska kulturen – eller en kulak. Och vad är en kulak? I de flesta fall är det en kunnig, skicklig, stark bonde som använder alla sina krafter för att förbättra sin lantegendom på andras bekostnad. Och våra demobiliserade soldater, som för tillfället till största delen utgör de bästa elementen bland våra bönder och kan samlas kring en skola, ett kooperativ, ett bibliotek – till och med de kan bli nya europiserade kulaker. Varför? På grund av att de är läskunniga – om de var analfabeter så fick de lära sig läsa och skriva i armén – de är vana att läsa tidningar, de kan adressen till de sovjetiska kontoren, de känner till lagen, de vet vad kommunistpartiet är, med ett ord är de inte grå, mörka bönder, även om de kommer från samma avlägsna hörn. När de var i armén fick de lektioner i agronomi, de fick besöka olika sorters jordbruksegendomar under jordbruksinstitutionernas överinseende, och så vidare. Och om de får vara ifred på landsbygden så kan de utnyttja alla dessa fördelar för att gynna sina egna egendomar, sina egna profiler. Det betyder att de på två eller tre år, utan att ens märka det själva, kan bli europeiska kulaker. Denna fara är reell. Men om denna unga och mer kultiverade bonde vägleds i sitt arbete när han återvänder från armén, så är han samtidigt beredd och förmögen att kanalisera all sin energi till arbete för en kartell eller ett kooperativ

8 **Kulak** är det ryska ordet för välbärgade bönder.

och bli en ovärderlig samhällsarbetare.

När jag nu har fört frågan om soldater på tal, så ska jag tillägga: om vi sänder er soldater som ni kan lita till i kulturella frågor, då förväntar vi från er kulturarbetare på landsbygden mer kulturella och utbildade ungdomar till armén. Ni känner till att vi alltmer driver armén i form av miliser. I och med det minskar vår del av budgeten, och ju mindre del som går till armén desto mer resurser kan och måste vi avdela till kulturellt och skolningsarbete. Men även här bör tjänsten återgäldas. Ni måste ge oss en mer läskunnig och skolad landsbygdsungdom. Ty ett milissystem förutsätter mer mottagliga personer i Röda armén, som måste tillägna sig alla militära färdigheter under värnplikten, bara under loppet av regelbundna repetitionsövningar. Han får inte på något sätt vara underlägsen en soldat som har fått långvarig träning i kasernerna. Bibliotekarien, "izbatjen", deltar uppenbarligen i uppbygget av Röda armén.

Låt mig slutligen återigen ta upp tidningen, detta ytterst viktiga politiska skolningsverktyg. Jag har läst igenom nyhetsrapporterna i dagens *Izvestija* och ställde mig följande fråga, utifrån detta mötes synvinkel: hur ska massan av läsare förstå dessa rapporter? Talar de för sig själva, går de att tolka på ett riktigt sätt? Hur kommer en bonde att tolka dem? Utifrån vår internationella ställning synvinkel är som ni vet frågan om Polen och Rumänien utomordentligt intressant. Av denna anledning stannade jag till vid två rapporter i dagens nummer, som rörde just dessa länder. Telegrammet från Warszawa sa: "Talesmannen i Sejmen accepterade inte den ukrainska klubbens interpellation eftersom en del av denna interpellation var skriven på ukrainska." Jag talar inte om rapportens komplicerade struktur – jag för ett långdraget inbördeskrig mot Rosta och nyhetsredaktörerna i denna fråga. [Skrott.] Men jag kan inte dölja risken för att denna rapport trycks på samma obegripliga sätt i alla tidningar. Jag tror att inte bara de läskunniga bönderna kommer att ha svårt att förstå detta, utan kanske också "izbatjen". Ty han kommer inte att veta vem denna "talesman" är, och man måste förklara för honom att han är ordförande för "Sejmen", det vill säga parlamentet och att han inte godtog interpellationen (frågan) bara för att en del av dokumentet var skrivet på ukrainska.

Låt oss anta att ni och jag är i läsestugan, och framför oss hänger en karta med Polen markerat. Ni kan visa för alla att Polen ligger vid vår gräns och skiljer oss från Tyskland. Nära kartan finns en referensbok som berättar hur många ukrainsktalande det finns i Polen, det totala antalet nationella minoriteter, och bonden kommer att lära sig att nationella minoriteter utgör nästan hälften av befolkningen i Polen – omkring 45%. Om vi nu berättar för honom att ukrainarna i Polen har lagt fram en motion till sitt "demokratiska" parlament, varav en del var skriven på "ukrainska", det vill säga på deras modersmål, och att en demokratisk republiks demokratiska parlaments demokratiska ordförande på grund av det vägrade att acceptera motionen, då har vi berikat lyssnaren med en klar bild av Polen.

Det krävs inget bättre agitatoriskt tal än en förnuftig och lugn förklaring av dessa fyra rader i telegrammet. Därefter följer en rapport om Rumänien. Här kan vi läsa: "I Bessarabien har praktiskt taget alla de nationella minoriteternas skolor stängts. I Bukovina har inte bara alla blandade skolor förstörts utan också alla ukrainska." Ni märker att även denna rapport handlar om förtrycket av nationaliteter. I varenda nummer finns det telegram som handlar om klass- eller nationellt förtryck i de kapitalistiska länderna, de förtrycktas motstånd och så vidare. Det är en ovärderlig skola, speciellt för våra ungdomar. Med dessa rapporter som medelpunkt kan vi organisera ett lysande skolande arbete. Men det är avgörande att vi gör en glasklar genomgång, annars kommer 90% av detta ytterst värdefulla material att obemärkt gå förbi 99% av vår läskunniga befolkning. Framförallt behövs det referensböcker, och det finns knappt några. Och samtidigt trycker vi mängder av tal och rapporter som behandlar ungefär samma tema, och betonar saker som i det stora hela skulle gå att förstå utan dessa upprepningar. Vi måste utveckla oss betydligt på detta område. Boken måste

komma till folket.

Anta att vi har 50.000 läsare i våra stugor, eller till och med 100.000, och att det finns en tidning i varje stuga. Inte tre eller fem tidningar som vi sovjetiska ämbetsmän är vana att läsa, utan en enda tidning med en klar och exakt framställning av den viktigaste informationen. På väggen hänger en karta där alla stater syns, och det finns en referensbok med befolkningen i alla länder, klass- och nationell sammansättning, och så vidare. När "izbatjen" får ett nytt nummer så beväpnar han sig med referensboken, och samlar så många kring sig som han kan – i synnerhet de demobiliserade soldaterna – och förklarar nyheterna. En sådan läsestuga skulle vara en oersättlig skola i leninism och skulle utbilda medborgare på landsbygden som kan orientera sig i den internationella situationen och medvetet påverka den, om nödvändigt kanske till och med med vapen i hand. För det första måste vi skola bibliotekarier som kan leda läsesalarna, skola dem till "izbatjen", och vi måste skapa nära band mellan centrum och dessa utspridda kulturella grogrunder. Det är möjligt att genomföra och det kommer att genomföras. Först då kan vårt kulturella uppbygge upprätta oundgängliga lokala hävstänger för sig själv. Först då kommer oktoberrevolutionen att ge hela sitt skapande innehåll till massorna.

Kommer det att ske snart? Det beror givetvis på den objektiva situationen, men i inte obetydlig grad också på vår egen skicklighet. Vi har en djävulsk fiende som heter byråkratism. Denna fiende återspeglar vår bristande kultur och måste ständigt bekämpas. För tillfället skaffar vi oss stugor, bibliotek och organisatörer på distriktsnivå. Det är bra. Mobilisera dessa stugor, bibliotek och organisatörer i kampen mot byråkratismen. [Applåder.] Kamrater, jag är säker på att ni förstår att jag inte talar om någon rödfärgad tejp [skratt]⁹ utan vår egen allryska *byråkrati* – bringa den på skam! [Skratt.]

Jag har mer att säga till er om detta problem. I samma tidning läste jag idag ett telegram som berättade att den transkaukasiska biografen i Tbilisi belönades med en röd fana för att ha visat "De röda djävlarerna". Det är naturligtvis inte fel att uppmärksamma en biografers goda arbete. Det är tvärtom mycket bra. Film är ett mäktigt vapen, och när vi på vissa ställen når en sådan position att det finns en distriktsbiograf i distriktets läsestugor, då kommer det att betyda att vi inte längre befinner oss så långt från socialismen, ty jag kan inte tänka mig en bättre allierad under uppbygget av socialismen än filmen. Men jag vill inte göra er uppmärksamma på det, utan istället på hur halvhjärtat vi uttrycker gratulationer och belönar förtjänster: vi delar alltid ut en röd fana. Nuförtiden har vi mängder av olika jubileer, två-, tre- och femårsjubileer, och varenda gång delar vi ut en röd fana. Hur kan det komma sig? Om vi räknar ut hur mycket av våra resurser som spenderas på röda fanor så visar det sig att det är en avsevärd del. Men om slagordet skulle vara: låt oss inte dela ut röda fanor vid sådana högtidligheter – för oss är redan några stycken för många – utan använd dessa resurser till att skaffa böcker i en biblioteksfond för distriktet. På varje bok som man på detta sätt har skaffat och levererat till distriktsbiblioteket ska det stå stämplat på omslaget (det måste finnas ett omslag) att denna bok tilldelades som ett erkännande av utförda tjänster, kanske till just den transkaukasiska biografen som visade "De röda djävlarerna", eller för något annat. För mig vore det bättre, intressantare och mer kulturellt.

Fanor som symboler för revolutionär kamp är givetvis oumbärliga, men att börja dela ut fanor på ett rutinemässigt sätt, som något obligatoriskt och samtidigt helt onödigt, är absurt och skadligt. Varför ska inte bibliotekarierna höja sina röster och journalisterna stöda dem i stridsropet: "Låt oss hädanefter registrera alla framgångar, eller minnen av framgångar, eller minnen av stora misslyckanden, genom att tilldela mer resurser till det kulturella arbetet och utbildningen på landsbygden." Låt oss ställa distriktets stugor i centrum för vår uppmärksamhet – stugor som är i behov av böcker, en

9 "Byråkrati" på engelska heter också "red tape" - öa.

referensbok, en geografikarta, en bok av Lenin. Vi ska ge dem detta. Och på varje sådan bok ska vi sätta en passande stämpel. Det kommer dessutom att bli en kort lektion i sovjetisk historia för läsaren...

Kamrater, om er kongress på olika vägar på ett så livfullt sätt skakar om de rådande uppfattningarna i vårt centrum, som har en benägenhet att söla med saker och ting, då skulle kongressen bara med detta ha utfört ett betydande och viktigt arbete. Oavsett vad som händer, så måste vi krossa träl- domens praktik och vanor och den intellektuella högdragenheten, som uttrycks i vår gamla satirikers ord: "En författare skriver då och då, men en läsare läser en och annan gång." Nej, våra författare, bokförläggare, bibliotekarier och läsare måste samarbeta. Och det går bara att genomföra med hjälp av organiserat tryck underifrån, tillsyn uppifrån, med hjälp av kontroller och urval. Läsaren måste bli djärvare och mer aktiv och kräva mer. Bibliotekarien måste visa hur han ska göra det. Han måste lära läsaren att inte bara genomlida det som skrivs för honom, utan kräva att han ska få vad han behöver och förbanna redaktören – artigt, så klart [*skratt*], när han inte får vad han behöver. Ni, kamrater, är mellanhänderna, nyckelfaktorn, förmedlare av detta skapande samarbete mellan topp och botten. Längre leve de aktiva mellanhänderna, det sovjetiska kultursystemets mest värdefulla nyckelfaktorer! [*Långvariga applåder.*]

Svar på frågor

1. Var det värt att göra en revolution i vårt land om det engelska proletariatet ändå måste dra oss i släptåg om cirka 15 år?

Utifrån denna fråga kan jag se att författaren till den inte förstod vad jag menade, men jag kanske inte förklarade det tillräckligt klart.

1. Om revolutionen inte hade ägt rum 1917 så hade vi varit en europeisk eller kanske till och med amerikansk koloni, och det europeiska proletariatet skulle ha tvingats bogsära oss från en ställning som slavar.

2. Det engelska proletariatet kan bara gå förbi oss i uppbygget av socialismen efter att de har gripit makten, och de kan bara erövra den genom att kämpa, det vill säga med hjälp av en revolution – som vi gjorde.

3. Vår revolution är ett viktigt historiskt faktum, och kommer göra det avsevärt lättare för det engelska proletariatet att gripa makten och bygga socialismen. Vid ett ytligt påseende verkar det inte vara så, med tanke på att våra förhoppningar om en snabb revolutionär utveckling i Europa kom på skam. Men det räcker att tänka igenom frågan för att inse, att utan vår revolution så skulle rörelsen i väst ha utvecklats ojämförligt mycket långsammare.

4. Huruvida det engelska proletariatet kommer att ta oss i släptåg, och när och hur de kommer att göra det, är svårt att förutsäga. Men vad betyder detta "ta i släptåg"? I det givna läget betyder det att det engelska proletariatet, när det har tagit makten och har exproprierat borgarklassen, kommer att skynda på vårt socialistiska uppbygge med hjälp av organisatorisk, teknisk och all möjlig hjälp. Denna hjälp kommer naturligtvis inte att vara ren välgörenhet, eftersom vi kommer att säkra det socialistiska uppbygget i England med vårt vete, timmer och andra råvaror. Skulle det engelska proletariatet kunna ta oss "i släptåg" om vi levde under borgerliga förhållanden? Givetvis inte. De tvivel som frågans författare hyser om det var värt att göra en revolution, visar således att han inte har tänkt igenom frågan helt och hållet.

2. Är det inte tänkbart att vi själva kommer att överträffa de europeiska arbetarna inte bara i fråga om revolutionen utan även i uppbygget av en socialistisk kultur?

Denna möjlighet är naturligtvis inte utesluten. Om de nuvarande situationen i Europa drar ut på tiden, med en borgarklass som är oförmögen att gå i land med saker och ting och ett proletariat som fortfarande inte har klarat av att ta makten, eller om borgarklassen återigen leder in Europa på vägen mot ett nytt krig som kommer att försvaga den europeiska ekonomin och kulturen ännu mer – då är det teoretiskt inte omöjligt att vi kommer att uppnå mycket stora ekonomiska och kulturella framgångar innan proletariatet i väst tar makten och slår in på vägen mot uppbygget av socialismen. Ett sådant perspektiv antyder följaktligen ett ytterst långsamt tempo på den revolutionära utvecklingen i resten av Europa samtidigt som vi skulle nå framgångar på det ekonomiska och kulturella området. Men ingenting får oss att tro att den europeiska revolutionen har skjutits upp så särskilt många år. Om den äger rum inom låt oss säga ett decennium, då pekar allt på att det europeiska proletariatet, när det väl har besekrat sin borgarklass, kommer att gå förbi oss på vägen mot att grunda en ny samhällsstruktur och en ny kultur. Men vi kommer givetvis att göra allt för att se till att vi inte hamnar efter.

3. Varför är tryckandet av telegram så skamligt illa organiserat här?

Frågan är alltför hårt ställd. Vi har uppnått en del framgångar i fråga om telegrafiska informationer. Men på det stora hela är telegraminformationerna fortfarande definitivt dåliga. Vilka uttryck tar det sig? Många: för det första ger korrespondenterna, av gammal vana, oss upplysningar om saker som inte förtjänar så mycket uppmärksamhet, för det andra märker de av samma orsak inte saker som å andra sidan borde vara av största intresse för vår press, för det tredje saknas nödvändiga samband och kontinuitet i deras rapporter, för det fjärde trycks telegrammen i samma form som de tas emot, det vill säga ofta oläsliga.

Vad beror allt detta på? På samma sak som vi talade om i vår rapport: en otillräcklig utveckling av vår övergripande kultur och i synnerhet pressen. Och frågor om pressen har sitt eget speciella kunskaps- och tekniska område – sin egen kultur. Hur ska vi bekämpa alla dessa brister? Med samma metoder som diskuterade i rapporten: påtryckningar från läsarna. Eller åtminstone från mellanledet mellan läsaren och journalisten: i vårt fall bibliotekarien, den som leder läsesalen. Man måste redigera informationen i telegrammen direkt för användaren – den lokala läsaren. Så länge bara ledarna (genom att på ett eller annat sätt förstå vad som står i telegrammet) kan läsa telegrammen på rätt sätt, så har de presenterats på ett otillfredsställande sätt. Men när bibliotekarierna och läsesalarna lär upp allt större kretsar av arbetare att dagligen läsa eller lyssna på uppläsningar av tidningarna, då kommer till och med den mest konservativa och lata tidningsman att tvingas vika sig för trycket från läsarnas krav och protester. Det är bibliotekariens uppgift att organisera dessa krav och protester.